

Istoria Sighetului este una singură, drept pentru care trebuie făcute câteva precizări:

1.

Pe locul farmaciei „Manna” din centrul orașului (P-ța Libertății colț cu str. A. Mureșanu) s-a ridicat în anul 1772 capela romano-catolică „Bunul Păstor”, pe un teren donat de către episcopul Transilvaniei (originar din Sighet) Sigismund Stoica, capelă ce a devenit apoi nu prima tipografie, ci întâia biserică românească din Sighet.

Românii și ucrainenii din oraș au avut o parohie comună între anii 1723-1871, an când s-au separat, biserica lor fiind cea ucraineană de azi (inițial de lemn, adusă de la Săcel prin 1746, iar apoi de piatră, sfințită în anul 1808). Dovezi clare ale amplasamentului capelei sunt hărțile din anii 1783 și 1836 (foto 1 și 2), pe care clădirea este marcată precis. Aceasta apare și în gravura orașului din anul 1864 (foto 3).

Tit Bud spune: „a fost anume în piața Sighetului o capelă romano-catolică, posesiunea episcopatului din Satmare. Vicariul Pavel a recurs la episcopul din Satmare și acela a conces cum că românii să folosească aceia capelă până ce își vor zidi sieși biserică.” Iar la pagina 11: „Parochia română s-a stradat românilor în 9 Iuliu 1871 și în 1 August 1871 în ziua S. Profet Ilie s-a servit în capela românilor liturgie solemnă” („Însemnări și date despre înființarea parohiei gr.cat. române din Sighetul Maramureșului”, Gherla, 1905, p. 10-11).

Apoi, în anul 1892, s-a sfințit biserica nouă de pe str. Dragoș Vodă („biserica lui Popa Man” cum este azi cunoscută) și românii s-au mutat acolo. Fosta capelă din Piață a fost deconsacrată, clădirea fiind lărgită și etajată și devenind spațiu comercial și de locuit, destinație păstrată până azi. De altfel, deasupra fațadei se află un arc în stuc, care reprezintă chiar rama acoperișului capelei „Bunul Păstor”, care a fost înglobată în noua clădire și nu demolată complet (o fotografie din jurul anului 1940, imaginea 4, arată clar acest lucru).

Ioan Mihalyi de Apșa spune (în „Diplome maramureșene...”, Sighet, 1900, p. 255) că, din familia nobilă Stoica de Crișănești provin episcopul ortodox Iosif Stoica (canonizat apoi sub numele Sf. Iosif Mărturisitorul, n.n.), vicecomitele Ladislau Stoica care s-a bătut cu tătarii în 1717 și ai cărui fii au fost făcuți baroni în 1749 și „episcopul romano-catolic al Transilvaniei, Sigismund Stoica, care a fondat xenodochiul (azilul de bătrâni, n.n.) din Sighet la anul 1761 și a zidit tot acolo capella romano-catolică dedicată Pastorelui celui Bun” în 1772.

2.

Conform datelor subsemnatului (publicate în „Sighetul Marmăției. Ghid cultural-turistic”, ed. Echim, Sighet, 2007 și în „Sighetul Maramureșului. Patrimoniul și turism”, ed. Valea Verde, Sighet, 2012), tiparul este atestat la Sighet încă în secolul al XVIII-lea.

Astfel, o mențiune a tiparului o avem din luna iulie a anului 1774, de când datează urbariile în limba română cu caractere chirilice (imaginea 5) ale lui Ion Dunca din Glod și Ion Plohod din Dragomirești, „tipărite aproape sigur într-o tipografie din Sighetu Marmăției” (cf. celui care le-a aflat în arhive: Ion. M. Bota, în „Contribuții la istoria învățământului românesc în nord-vestul

Transilvaniei”, din „Marmația”, IV, Baia Mare, 1978, p. 100).

În arhivele comitatului se păstrează privilegiile tipografilor din anii 1788-1792 stabilite de congregația Maramureșului, de aici rezultând cert că în acea vreme aici exista cel puțin o tipografie! (Joódy Pál, „Scurtă prezentare a arhivei fostului județ Maramureș”, în „Revista arhivelor”, nr. 2, București, 1958, p. 265-271).

Mai știm că Virág György Jácztint a tipărit în 1786 la Sighet („Szigeten Máramarosbann”) lucrarea „Pásztor ének Tokody György urnak, n. Bihar vármegye második v. ispányjának mikor a n.-váradi megyébenn az oskolák második igazgatójává tétettnék”. În 1799, într-o tipografie sigheteană al cărui nume nu-l cunoaștem, se tipărește „Oda in sepultura spectabilis...Stephanis Pogány de Cséb scripta in gymnasio Scholarum Piarum Szigethi”, iar în 1805 (și nu în 1806), Anton Gottlieb („Typ. Gottlieb”) tipărește în oraș („Szigethi in Hungarorum Marmatia”) o primă cărtică, „Oratio de rebus, ad incrementum humanorum morum, et studiorum in Regio Scholarum Piarum Gymnasio Szigethiensi per decursum anni scholastici 1804. praeclare, et utiliter gestis, quam ... publice dixit Innocentius Simonchicz”.

Autor: Teofil Ivanciuc